

ІЖА ТА ІСТОРІЯ У ПРОЗІ УВЕ ТІММА 1990-х рр.

Олександр ЧЕРТЕНКО

Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України

У статті на матеріалі пізньої творчості Уве Тімма, одного з ключових представників літературного покоління 1968 р., аналізується реактуалізація гедоністичного імпульсу кінця 1960-х у сучасному культурному дискурсі. Спираючись на тексти Тімма, центровані на відтворенні аліментарного коду, автор демонструє перетворення їжі на “тотальний соціальний феномен” (М.Мосс), що свідчить про використання німецькими «шістдесятниками» гасел пізніших генерацій задля утвердження власної культурної гегемонії.

Ключові слова: покоління, їжа, аліментарний код, дискурс.

В статье на материале позднего творчества Уве Тимма, одного из ключевых представителей литературного поколения 1968 г., анализируется реактуализация гедонистического импульса конца 1960-х в современном культурном дискурсе. Опираясь на тексты Тимма, центрированные на воспроизводстве алиментарного кода, автор демонстрирует превращение пищи в “тотальный социальный феномен” (М.Мосс), свидетельствующий об использовании немецкими «шестидесятниками» установок последующих поколений в целях утверждения собственной культурной гегемонии.

Ключевые слова: поколение, пища, алиментарный код, дискурс.

Considering the late fiction by Uwe Timm, one of the most prominent representatives of the 1968 literary generation, the paper traces the hedonistic impulse of the 1960s in contemporary German culture. On the basis of Timm's “culinary” texts, the author demonstrates the transformation of food into total social phenomenon (M. Mauss) which epitomizes the instrumentalization of the attitudes of later generations by the “revolutionary” generation seeking to maintain its cultural hegemony.

Key words: generation, food, alimentary code, discourse.

У есеї «Міф», присвяченому двом різновидам культурної міфотворчості – історичної (т.зв. історичні цезури) та тривіальної (знакові семантичні конструкти повсякдення), – Уве Тімм так резюмує свої спостереження над засадничою для його покоління проблематикою 1968 р.: «Револуція разом із запозиченими нею образами піднесеної вгору зброї та гайкових ключів, зазнала поразки. Після неї, проте, залишилася певна життєва модель. У центрі цієї моделі – реально прожите, *приємно* незавершене [курсив мій. – О. Ч.], яке, на думку Жака Дерріда, містило в собі емансипаторну обіцянку (*emanzipatorische Verheißung*) [14, с. 26].

Ключове слово тут – «приємний» (*lustvoll*): саме воно вказує на чуттєвий, або, якщо завгодно, епікурейський сенс культурного «месиджу» 1968 р., який витримав випробування часом, і тим самим перекинув місток спадковості між боями за «геніальну свободу» [5, с. 100] та чуттєве розкріпачення кінця 1960-х і гедонізмом 1990-х.

Феноменом, що метонімічно вбирає в себе все багатство людської чуттєвості й саме через це опиняється в центрі письменницького інтересу, у прозі Тімма 1990-х рр., найперше в повісті «Відкриття ковбаси карі» (1993), романі «Іванова ніч» (1996) та в новелі «Вечеря» (1996) зі збірника «Ні завтра, ні вчора», стає *їжа* – складний семантичний комплекс, що обіймає фізично реальні об'єкти (конкретні страви та їхні інгредієнти), зумовлені ними переживання та ритуали (харчування як акт спожиття їжі), а також певним чином пов'язані з першими та/або з другими спогади, емоції, індивідуально освоєні культурні артефакти. Такі комплекси у тіммівській прозі виникають і навколо інших речей та феноменів. Від них, однак, їжа відрізняється не лише навдвовижу тотальною присутністю (герої творів письменника майже весь час щось їдять або п'ють, причому споживані ними наїдки та напої нерідко супроводжуються розлогими описами, а подеколи й досить докладними рецептами приготування), а й *структуротворчою функцією*, що реалізується на рівні системи персонажів, сюжету, топології та метафорики.

У випадку з системою персонажів їжа стає семантичною домінантою цілого ряду типажів, яких годі уявити окремо від неї. До прикладу, Лена Брюкер із повісті «Відкриття ковбаси карі» цікавить оповідача передусім як винахідниця знаменитого німецького фаст-фуду, сама ж героїня з гіркістю відводить собі в біографії коханого нею Германа Бремера місце «жінки, котра готувала чудовий фальшивий крабовий суп» [15, с. 90]. Дочасно спочилий учений Роглер із роману «Іванова ніч» згадується в тексті або як укладач архіву картоплі та каталогу картопляних смаків, або як творець мартіні а ла Пауль Беккер (інша його назва – «Мрія Роглера»). Визначаючи себе як представника «макаронної фракції» [12, с. 17], Кубін, консультант із питань менеджменту й за сумісництвом завзятий кухар («Іванова ніч»), подібно до медбрата та цінителя піци Гуго («Відкриття ковбаси карі»), відмежовується від прихильників «місцевого» продукту – таких, як згадуваний у багатьох тіммівських текстах дядько Гайнц, котрий умів розрізняти сорти картоплі на смак, або оповідач із «Відкриття...», який понад усе ставить ковбасу карі, і т.д.

На рівні сюжету їжа маркує або кульмінацію, що немов підсумовує попередні події й обставини (випадкове винайдення нової страви – власне, ковбаси карі – у «Відкритті...»), або зав'язку (стаття про картоплю та пов'язані з нею розшуки в «Івановій ночі»; спожиття біфштексу в новелі «Вечеря»), причому фабула, що бере в цьому пункті свій початок, теж складається переважно із актів поглинання («Іванова ніч») або виверження з'їденого («Вечеря»).

У топологічному плані їжа конвертується у низку пов'язаних із харчуванням локусів, використання кожного з яких безпосередньо співвідноситься із загальною тенденцією сюжету. Так оповідач із «Іванової ночі» переміщується між барами, ресторанами, ятками з ковбасою карі та іншими місцями громадського харчування, щоразу глибше занурюючись у часом веселий, часом трагічний, а найчастіше трагікомічний шабаш. Своєю чергою, стосунки між Леною Брюкер та Германом Бремером у «Відкритті...», Ренатою та Раммом у «Вечері» розвиваються у «приватному» просторі кухні; при цьому кухня слугує як коном, на якому розігруються любовні історії, так і важливою їх складовою: першу пару вона обдаровує їжею, яка відгороджує обох від зовнішнього світу стіною захищеності, і теплом від печі, що стимулює сексуальні контакти; другу ж пару руйнує, вивергаючи зі своїх надр зграї тарганів.

Нарешті, саме їжа або органи травлення становлять матеріальну основу не тільки багатьох – назагал, утім, досить нечисленних – тропів тіммівських текстів (схоже на великий помаранч сонце і дроти, що скидаються на вительбушені кишки, в «Івановій ночі» [12, с. 219, 95], «тельбухи будинків» (*Hausgeddm*) у «Вечері» [13, с. 18] тощо), а і їхніх стрижневих метафор (ковбаса карі у «Відкритті...», картопля у «Івановій ночі», стейк і таргани у «Вечері»).

Таку привабливість «аліментарного коду» [8, с. 440], що експлікує «вишуканість малої чуттєвості буднів» [7, с. 176], почасти пояснює вміщена у циклі падерборнських лекцій Тімма, виданих під рамковою назвою «Оповідь без кінця», інтерпретація відомого анекдоту про Шіллера, котрий неначебно надихався у своїй творчості запахом гнилих яблук, покладених у шухляду письмового столу. Запропоновані письменником тлумачення метафори «яблука в шухляді» (це формулювання фігурує й у заголовку відповідної лекції) – як «ольфакторного пального» для «несвідомого Шіллера» і як «спогаду про приємні (*lustvoll*) оральні часи» [11, с. 25–26] – недвозначно вказують на взаємодію їжі та літератури, а також окреслюють механізм цієї взаємодії. У першому випадку їжа

постає фізичним подразником, який активізує всю вертикаль людських афектів, у другому – ключем до «структури інстинктів» (Г. Маркузе), що, своєю чергою, формує структуру суспільства та окремих соціальних груп. Надаючи їжі значення такого собі «оптичного інструмента», за допомогою якого можливо розгледіти те, що в іншому разі залишилося б непоміченим або незадіяним, обидва ці аспекти дають підстави говорити про використання Тіммом аліментарного коду як «відношення (*attitude*)», пов'язаного з «“протоколами”, які не визначаються самим лише харчуванням» [2, с. 65], або, інакше, як «“лінз” [курсив мій. – О. Ч.], що дозволяє досліджувати, аналізувати й інтерпретувати суспільство у його теперішності й минулому» [3, с. 16], і саме в цій якості інтегрується письменником у літературу.

Розростання аліментарного коду, певна річ, не є чистим новоутворенням тіммівської прози, написаної після Повороту, адже й у прозі 70-х – першої половини 80-х рр. (головним чином у романах «Спеотне літо» та «Втеча Кербеля») письменник активно розробляв семантичні горизонти їжі, і то саме як «лінзи» (в описаному вище значенні). Утім, якщо рання проза Тімма, на ту пору активного члена НКП, вирізняється вкрай суперечливим, двоїстим ставленням до *харчування та насолоди від їжі* (вона оспівується як спусковий механізм чуттєвого розкріпачення й водночас дискредитується як засіб нав'язування панівних ідеологічних стереотипів), то в міру того, як їжа перестає бути інструментом революційної зміни дійсності й перетворюється на медіум прояву психологічних та соціокультурних структур (а сам Тімм віддаляється від комуністичного акціонізму), аліментарне задоволення поступово втрачає негативні унтертони. Унаслідок такого зміщення орієнтирів, що його слідом за самим Тіммом (точніше, за його героєм Роглером) можна, либонь, означити як «*приватизацію смаку*» [12, с. 43], вміння насолоджуватися їжею стає неодмінною умовою позитивної оцінки персонажів, а брак цього вміння, навпаки, майже завжди робить їх підозрілими чи й поготів скидає з оціночного рахунку. Відповідно, якщо в контексті тіммівської прози 70-80-х їжа функціонує як «соціальний феномен» (*fait social*, термін Еміля Дюркгайма [4]), то у прозі 90-х вона стає «*тотальним соціальним феноменом*» (*fait social total*). Останній, на думку творця цього терміна Марсея Мосса, «відображає все суспільство разом із його інституціями <...> [або] охоплює значну кількість цих інституцій», а отже, є «водночас правовим, економічним, релігійним, естетичним, морфологічним і т.д.» (далі Мосс згадує ще моральну, сімейну й політичні сфери реалізації [6, с. 76]).

Напозір репрезентуючи суто кількісну зміну, перехід їжі зі статусу соціального в ранг тотального соціального феномена, однак, спричиняє важливі *якісні мутації перспективи погляду*. На відміну від об'єктивуючої «лінзи» соціального феномена, що слугує насамперед засобом *діагностики*, заснована на «приватизації смаку» «лінза» тотального соціального феномена не просто унаочнює різні абстрактні «інституції» (у тімівській прозі 90-х у зв'язку з їжею найчастіше згадуються соціум та політика, пам'ять і оповідь, секс (еротика), а також мораль, мистецтво й міф), але й багато в чому *формує* (або: *ре-формує*) їхню семантику під знаком харчового задоволення.

У соціальній площині Тімм використовує окремі харчові продукти та оприявнюваний ними діапазон чуттєвості не лише як своєрідний лакмусовий папірець, який безпомилково визначає профіль тієї чи тієї соціоісторичної формації (таке застосування аліментарного коду простежується й у тімівській прозі 70-80-х), а і як єдиний критерій їхнього дефінування, що уможливорює створення альтернативної щодо звичної – «практичної» – класифікації.

Стосовно феноменів пам'яті та оповіді (у Тімма їх зазвичай досить важко, а то й зовсім не можливо відокремити один від одного) їжа частіше за все виступає стимулятором: вона збурує у героїв спогади різної глибини залягання, розв'язує їм язик (або ж перо), створює передумови для обміну інформацією – і таким чином, по суті, виконує ту саму функцію, що й легендарний бісквіт «Пті-Мадлен» у «Пошуках утраченого часу» Пруста. На відміну, однак, від «соматичного спогаду» [1, с. 166] в Пруста, вирішальне значення у прозі Тімма має не малопередбачуваний, зрештою майже неможливий збіг різночасових відчуттів (не конче смакових), а куди предметніший факт аліментарної насолоди як такої.

У сексуальній сфері їжа, окрім функції стимулятора, виконує ще й функцію інгібітора еротичного збудження, урівноважуючи характерну для культури Модерну еротоманію й не менш характерну еротофобію та фіксує їх у стані взаємного перетікання і взаємної ж нейтралізації. Релятивуючи крайнощі, їжа демонструє свою дезілюзіоністську природу, здатність виявляти саму сутність їдця, зриваючи машкару з фальшивого – бо штучного – бажання й такої ж штучної стриманості. Ця грань аліментарної семантики набуває акцентованого вираження в образах *«несправжніх» трав*, чия мімікрія щонайпереконливіше унаочнює невидиму правду людських відносин. До них, зокрема, належать згаданий уже фальшивий крабовий суп, за допомогою якого Лена Брюкер спокушує

Германа Бремера, тим самим неначе вгадуючи наперед свою пізнішу тактичну хитрість (згодом героїня приховає від коханого факт капітуляції Німеччини й завдяки цьому ще деякий час утримуватиме його біля себе); картопля як фальшивий афродізіак, що багато в чому визначає виникнення еротичної напруги між оповідачем «Іванової ночі» та колишньою студенткою-германісткою на ймення Тіна – і водночас підкреслює її, напруги, фіктивність; приготований із собачого корму фальшивий чілі кон карне, що непрямо видає в Тіні трансвестита, та ін.

Ще чіткіше процеси аліментарної ресемантизації проявляються на рівні «високих» культурних категорій. Так знаковий для всієї культури Модерну феномен мистецтва у прозі Тімма 90-х рр. – цілком у дусі «Бляшаного барабана» Гюнтера Грасса або «Запаху» Патріка Зюскінда – редукується передусім до феномена мистецтва кулінарного. Художницька сутність останнього стає особливо помітною, коли його жерці, подібно до Лени Брюкер, у голодні воєнні роки вдаються до «спогадів про втрачене» й у прямому сенсі слова «готують із пам'яті» [15, 35]. Класичні ж види творчості (як у випадковій з реквіємом за Розою Люксембург в «Івановій ночі») виправдовують факт свого існування лише тоді, коли вони так чи інакше стосуються їжі (або питва): *«Читаючи або музикуючи, треба пити каву й спілкуватися»* [12, с. 226].

Те саме відбувається й із не менш знаковою для Модерну категорією міфу. Пов'язані з їжею фабульні ситуації, а також причетних до них дійових осіб Тімм щедро наділяє міфічними атрибутами. Взяття в полон Германа Бремера, замкненого на кухні Лени Брюкер, виписується як паралель до історії Одиссея та Цирцеї; сама Лена Брюкер стилізується під Шехеразadu, котра дістає натхнення з їжі та сексу; Тіна з «Іванової ночі» асоціює себе – не в останню чергу через любов до оливок – з Протеєм, а вакханалія чуттєвості, що панує в романі, прямо виводиться із прописаної в заголовку магічної дати. При цьому ми маємо справу не так із наданням повсякденності масштабу міфу (як то відбувається, приміром, в «Уліссі» Джойса), як із присвоєнням міфові масштабу повсякденності; навпаки, тривіальні міфи на кшталт ковбаси карі підносяться в тімівських текстах 90-х рр. до ступеня «тоталізаційного дискурсу» (М. Фуко).

Та, мабуть, найбільш безкомпромісних форм взаємодія харчової «лінзи» й культурних феноменів набуває у царині моралі. Перетин етичної межі, також спущеної зі сфери загальних міркувань (як, приміром, у «Спекотному літі») в інтерсуб'єкту площину, тут матеріалізується в не надто приємних аліментарних розладах, котрі відверто протиставляються

насолоді від їжі. Порівняно незначні порушення на взір «внутрішньої кризи» [15, с. 136] й прогресуючої войовничості Германа Бремера викликають ожиріння. Серйозніші проблеми викликають у героїв та/або тих, хто за ними спостерігає, наприклад напади нудоти (такого нападу оповідач із «Іванової ночі» зазнав, забачивши на тарілці в дівчини, час життя летить шкереберть, гірку майонезу, схожого на «вичавлений жир обгодованих курей» [12, с. 51]). Нарешті, найбільш екстремальні переступи зводять на блювоту – як, приміром, відбувається з клієнтами кухаря Гольцінгера у «Відкритті...», що рапортує про військові перемоги Вермахту, або з Ренатою з «Вечері», коли вона відкриває сексуальну й моральну збоченість власного ж чоловіка.

Може видатись, ніби, знижуючи концепти пам'яті й оповіді, сексуальності й мистецтва, міфу й моралі за допомогою аліментарного коду й тим самим інтегруючи їх у психічний горизонт індивідуального (гедоністичного) переживання повсякденності, Тімм на практиці реалізує постулати т.зв. «суспільства відчуттів» (*Erlebnisgesellschaft*) другої половини 80-х – 90-х рр. Останнє, на думку автора терміна, німецького соціолога Гергарда Шульце, теж відмовляється від типової для культури Модерну «зовнішньої орієнтації», «націленої насамперед на реальність поза самою людиною» (перетворча модель), і теж віддає перевагу «спрямованому всередину життєвому проекту», що переводить індивідуальні відчуття із розряду «побічних ефектів дії» в розряд «її головної мети» [9, с. 37, 41] (модель вибору варіантів). Це, однак, лише частина правди. Річ у тім, що, об'єктивно приймаючи правила гри «суспільства відчуттів», письменник не так долає звичну парадигму мислення, як модифікує її відповідно до віянь нового часу. На це, зокрема, вказує показове збереження за «зниженими» категоріями тоталізаційної семантики, яка й обумовлює їхню загальнообов'язковість. У кінцевому висліді герої Тімма хоча й досягають завдяки своєму харчовому гедонізму певного розкріпачення, унаслідок якого обертаються у колі суб'єктивованих феноменів, проте так і не стають «менеджерами власної суб'єктивності» та «маніпуляторами свого внутрішнього життя» [9, с. 40], що ними, на думку Шульце, є чи принаймні хочуть бути громадяни «суспільства відчуттів».

Контрабанда начебто давно здискредитованих універсальних ідей, що відбувається в ході «антропологічного» переосмислення їжі, свідчить про двоїстість культурної позиції Тімма, у рамках якої експліцитне подолання парадигми Модерну та пов'язаного з нею досвіду лівого протесту поєднується з імпліцитним вбудовуванням їх у створені

пізнішими поколіннями культурні схеми, а видима відмова від «батьківської» гегемоніальної претензії насправді веде до її реалізації з використанням методів наступних генерацій. У світлі такої двоїстості тіммівський аліментарний поворот, а разом із ним і заяви про «приємну незавершеність», що її німецькі «шістдесятники» нібито передали у спадок своїм молодшим сучасникам, прочитуються ще і як – або й здебільшого як – частковий варіант специфічної для всього покоління 1968 р. інтерпретаційної експансії, чією метою, за словами Клауса Зайделя, є «[вигнання] власних демонів», а тактикою – обернення «молоді <...> [на] свого невинного двійника... сучасного, оптимістичного й вільного від марксистського гріхопадіння» [10].

ЛІТЕРАТУРА

1. Assmann Aleida. Erinnerungsräume: Formen und Wandlungen des kulturellen Gedächtnisses. – München: C.H. Beck, 2006. – 424 S.
2. Barthes Roland. Für eine Psycho-Soziologie der zeitgenössischen Ernährung // Freiburger Universitätsblätter. – 1982. – Nr. 75. – S. 65–73.
3. Berg Jennifer, Nestle Marion, Amy Bentley. Food studies // Katz Solomon H. (Ed.) Encyclopedia of Food and Culture. – Vol. 2: Food production to Nuts. – NY: Charles Scribner's Sons, 2003. – 614 p.
4. Durkheim Émile. Die Regeln der soziologischen Methode. – 6. Auflage. – Neuwied [u.a.]: Luchterhand, 1980. – 247 S.
5. Kraushaar Wolfgang. Acht und sechzig: Eine Bilanz. – Berlin: Propyläen, 2008. – 334 S.
6. Mauss Marcel. The gift: Forms and functions of exchange in archaic societies. – London: Cohen & West LTD, 1966. – 129 p.
7. Neumann Gerhard. Das Essen und die Literatur // Literaturwissenschaftliches Jahrbuch. – 1982. – Bd. 23. – S. 173–190.
8. Neumann Gerhard. "Jede Nahrung ist ein Symbol". Umrisse einer Kulturwissenschaft des Essens // Wierlacher Alois, Neumann Gerhard, Teuteberg Hans Jürgen (Hrsg.) Kulturthema Essen: Ansichten und Problemfelder. – Berlin: Akademie Verlag, 1993. – S. 385–444.
9. Schulze Gerhard. Die Erlebnisgesellschaft: Kultursoziologie der Gegenwart. – Frankfurt am Main; New York: Campus, 1995. – 765 S.
10. Seidl Claudius. Die bösen Onkels von '68 // Der Spiegel. – 1995. – Nr. 11.
11. Timm Uwe. Erzählen und kein Ende: Versuche zu einer Ästhetik des Alltags. – Köln: Kiepenheuer & Witsch, 1993. – 139 S.

12. Timm Uwe. *Johannisnacht*. – Köln: Kiepenheuer & Witsch, 1996. – 282 S.
13. Timm Uwe. *Abendessen // Nicht morgen, nicht gestern*. – München: dtv, 2005. – S. 9–24.
14. Timm Uwe. *Mythos // Marx Friedhelm (Hrsg.), unter Mitarbeit von Stephanie Catani und Julia Schöll. Erinnern, Vergesse, Erzählen. Beiträge zum Werk Uwe Timms*. – Göttingen: Wallstein, 2007. – S. 13–26.
15. Timm Uwe. *Die Entdeckung der Currywurst: Novelle*. – München: dtv, 2009. – 187 S.

СМАК РАСИ (ПОШАНУВАННЯ/ЗАПЕРЕЧЕННЯ НЕГРИТЯНСЬКОЇ КУХНІ У ТВОРЧОСТІ ПИСЬМЕННИКІВ-ГАРЛЕМЦІВ)

Марія ШИМЧИШИН

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Їжа забезпечує не лише повноцінну життєдіяльність людини, а й розповідає про її приналежність до тієї чи іншої культурної парадигми, соціального стану, віросповідання чи типу локусу (міського/сільського). Наші кулінарні смаки становлять нашу відмінність від Інших. У запропонованій статті розглянуто різні рівні оприявлення традиційної афро-американської кухні в текстах письменників Гарлемського ренесансу. Визначено динаміку її заперечення або ж визнання у контексті формування нової расової самості чорношкірих американців.

Ключові слова: афро-американська ідентичність, їжа, кулінарний смак, Гарлемський ренесанс.

Еда гарантирует не только полноценную жизнедеятельность человека, но и рассказывает о его принадлежности той или другой культурной парадигме, социальному положению, вероисповеданию или типу локуса (городского/сельского). Наши кулинарные вкусы составляют наше отличие от других. В предоставленной статье рассматриваются разные уровни изображения традиционной афро-американской кухни в текстах писателей Гарлемского возрождения. Определена динамика ее отрицания или же признания в контексте формирования новой расовой идентичности чернокожих американцев.

Ключевые слова: афро-американская идентичность, еда, кулинарный вкус, Гарлемский ренессанс.

Food provides not only nutritional support for the body, but tells the story of one's culture, social status, religion or type of locus (urban/rural). Our culinary tastes constitute our difference from the others. The author of the article analyzes the different levels

of traditional Afro-American food presented in the texts by the Harlem Renaissance authors. Dynamics of resentment or recognition of the African-American food in the process of shaping new racial identity of black Americans has been identified.

Key words: Afro-American identity, food, culinary taste, the Harlem Renaissance.

Їжа забезпечує не лише повноцінну життєдіяльність людини, а й розповідає про її приналежність до тієї чи іншої культурної парадигми, соціального стану, віросповідання чи типу локусу (міського/сільського). Кулінарні смаки позначають нашу відмінність від Інших. Антрополог А. Аппадурай слушно стверджує, що «їжа є сконденсованим соціальним фактом» та «вишуканим оприявленням колективної ідентичності» [1, с. 495]. У сьогоденному мультикультурному просторі ми часто перетинаємо кордони, зокрема й кулінарні, і таким чином «смакуємо Іншого». Поласувати італійською пастою, грецьким салатом, бельгійськими вафлями, японськими суши, українськими варениками та багатьма іншими смаколикми, що ще донедавна належали конкретній спільноті, можна у будь-якому куточку світу. Змішування смаків, їхнє несподіване поєднання – це складова сьогочасних процесів схрещення усіляких культурних парадигм. У ході історії людства ставлення до кухні Інших безпосередньо корелувало зі ставленням до них самих. Як зазначає Енн (Anne Bower) «Їжа є прекрасним локусом для дослідження динаміки групового розвитку, а саме як різні популяції виключали, включали, заперечували, визнавали, одним словом, впливали одна на іншу» [5, с. 8].

На початку ХХ століття в США відбувалися активні процеси переформатування американської ідентичності та творення єдиної гомогенної нації з різних груп мігрантів, що стійко дотримувалися власних традицій та способу життя. Одним із маркерів цілковитої асиміляції була зміна в типі харчування. У свідченнях одного з тогочасних соціальних працівників, що відвідував італійську родину, натрапляємо на таке зауваження: «Все ще їдять спагеті, отже, не асимілювалися» [6, с. 1]. Як багато інших маргіналізованих спільнот афро-американська протистояла тотальній асиміляції. Адже на початок ХХ століття її культурні набутки були досить вагомими та засвідчили глибину й складність духовного світу негритянської раси. Госпелз, спірічуелз, оповідки рабів, казки, релігійні проповіді, що утворилися в процесі амальгамації африканської та євро-американської культур, становили індекси расової ідентичності чорношкірих. Іскрометний гумор, невичерпний оптимізм, захоплення яскравими барвами, мовленнєва еквілібристика та їжа для душі (soul food) були невід'ємними характеристиками афро-американської самості.